

Lector univ. dr. **Mihaela Cristina Paul**

Dreptul mediului

Curs universitar

Ediția a 2-a

Editura
Hamangiu

CUPRINS

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE PRIVIND

DREPTUL MEDIULUI	1
1.1. Protecția mediului și drepturile omului	3
1.2. Tipuri de degradare a mediului, cauze și efecte ale degradării mediului	5
1.3. Noțiunea de mediu și drept al mediului	8
1.3.1. Noțiunea de mediu	8
1.3.2. Definiția dreptului mediului	11
1.4. Trăsăturile definitorii ale dreptului mediului	12
1.4.1. Obiectul dreptului mediului	12
1.4.2. Metoda de reglementare	14

CAPITOLUL II. RAPORTUL JURIDIC DE DREPTUL MEDIULUI

2.1. Caracterul normelor juridice	15
2.2. Definiția raportului juridic de mediu	15
2.3. Caracterele raportului juridic de dreptul mediului	16
2.4. Subiectele raportului juridic	17
2.5. Conținutul raportului juridic	18
2.6. Funcțiile dreptului mediului	18
2.7. Izvoarele dreptului mediului	19
2.7.1. Izvoarele dreptului mediului în plan intern	21
2.7.2. Izvoarele dreptului mediului la nivelul Uniunii Europene	26

CAPITOLUL III. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI MEDIULUI

3.1. Principiul precauției în luarea deciziei	31
3.2. Principiul prevenirii	32
3.3. Protecția mediului – obiectiv de interes public major	33
3.4. Principiul integrării cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale	34
3.5. Principiul exercitării de către stat a dreptului suveran de a exploata resursele naturale în concordanță cu politica sa ecologică	35

3.6. Principiul conservării biodiversității și a ecosistemelor specifice cadrului bio-geografic natural [art. 3 lit. f) din O.U.G. nr. 195/2005]	36
3.7. Principiul „poluatorul plătește”	37
3.8. Principiul reținerii poluanților la sursă	38
3.9. Principiul participării publicului la elaborarea și aplicarea deciziei de mediu	38

CAPITOLUL IV. RAPORTUL DINTRE DREPTUL LA UN MEDIU SĂNĂTOS ȘI ECHILIBRAT ȘI CELELALTE DREPTURI

FUNDAMENTALE ALE OMULUI	44
4.1. Noțiunea de drept fundamental al omului	44
4.2. Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic	46
4.3. Titularii dreptului la un mediu sănătos	46
4.4. Raportul dintre dreptul fundamental la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și celelalte drepturi fundamentale	48
4.5. Drepturile – garanții ale dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic	49
4.6. Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic în România	52
4.7. Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic în Uniunea Europeană	54
4.8. Garantarea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic prin Curtea Europeană a Drepturilor Omului	57

CAPITOLUL V. INSTITUȚIILE DREPTULUI MEDIULUI. AUTORITATEA PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI CA INSTITUȚIE A DREPTULUI

MEDIULUI	61
5.1. Apariția și dezvoltarea instituțiilor dreptului mediului	61
5.2. Sistemul organizatoric al protecției mediului	64
5.3. Structuri de gestiune	68
5.4. Structuri de cooperare	69
5.5. Alte instituții cu atribuții și răspunderi în domeniul mediului	70

CAPITOLUL VI. PRINCIPALELE REGLEMENTĂRI PRIVIND PROTECȚIA JURIDICĂ A ATMOSFEREI	81
6.1. Considerații generale privind atmosfera și poluarea acesteia	81
6.2. Clasificarea surselor de poluare	83
6.3. Formele poluării atmosferei	84
6.4. Efectele poluării atmosferei	85
6.5. Protecția atmosferei în dreptul intern și internațional	86
6.5.1. Reglementări interne în materie	86
6.5.2. Reglementări internaționale și regionale în materie	91
6.6. Soluții privind prevenirea și combaterea poluării atmosferice	94
6.7. Răspunderea juridică pentru poluarea atmosferei	95
CAPITOLUL VII. PRINCIPALELE REGLEMENTĂRI PRIVIND PROTECȚIA JURIDICĂ A APEI	96
7.1. Reglementări interne și internaționale în materia protejării apelor	97
7.1.1. Reglementări interne în materie	97
7.1.2. Protecția apei pe plan internațional	101
7.2. Clasificarea apelor	104
7.3. Clasificarea surselor de poluare a apelor	106
7.4. Efectele poluării apelor	108
7.5. Necesitatea protecției apelor	109
7.6. Răspunderea juridică în domeniul protecției apelor	111
CAPITOLUL VIII. PRINCIPALELE REGLEMENTĂRI PRIVIND PROTECȚIA JURIDICĂ A SOLULUI ȘI SUBSOLULUI	113
8.1. Considerații generale privind protecția juridică a solului și subsolului	113
8.2. Clasificarea solurilor	115
8.3. Formele poluării solului și subsolului	117
8.4. Efectele poluării solului și subsolului	118
8.5. Protecția solului și subsolului	119
8.6. Reglementări interne în materie	123

8.7. Reglementări regionale și internaționale în materie	124
8.8. Răspunderea juridică pentru degradarea solului și subsolului	125
CAPITOLUL IX. PROTECȚIA FAUNEI ȘI A BIODIVERSITĂȚII	129
9.1. Protecția juridică a florei și faunei terestre și acvatice	129
9.1.1. Biodiversitatea vegetală	129
9.1.1.1. Pădurile	130
9.1.1.2. Pășunile	131
9.1.1.3. Culturile (plantele cultivate)	131
9.1.1.4. Regimul ariilor naturale protejate	132
9.1.2. Biodiversitatea animală	135
9.1.2.1. Fauna acvatică	135
9.1.2.2. Fauna terestră	136
9.1.2.3. Protecția faunei în dreptul intern	136
CAPITOLUL X. REGIMUL JURIDIC AL SUBSTANȚELOR ȘI PREPARATELOR CHIMICE PERICULOASE ȘI AL DEȘEURILOR DE ORICE FEL	141
10.1. Reglementări interne în materie	141
10.2. Reglementări internaționale în materie	144
CAPITOLUL XI. ACTE DE REGLEMENTARE. TRĂSĂTURI ȘI CATEGORII. ACORDUL ȘI AUTORIZAȚIA DE MEDIU	149
11.1. Regimul juridic al actelor de reglementare privind protecția mediului	149
11.2. Categorii de acte de reglementare	150
CAPITOLUL XII. CREȘTEREA RESPONSABILITĂȚII FAȚĂ DE MEDIU. FACTORII RESPONSABILI FAȚĂ DE PROTECȚIA MEDIULUI	154
12.1. Efectele tehnologiei asupra mediului	154
12.2. Factorii responsabili față de protecția mediului	156
CAPITOLUL XIII. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ ÎN DREPTUL MEDIULUI	160
13.1. Răspunderea penală în domeniul protecției mediului	160
13.2. Răspunderea contravențională în domeniul protecției mediului	163

13.3. Răspunderea civilă în domeniul protecției mediului	165
13.3.1. Subiectele răspunderii civile în domeniul protecției mediului	166
13.3.2. Condiții ale răspunderii civile în domeniul protecției mediului	167
SUBIECTE PROPUSE PENTRU EXAMEN	177
JURISPRUDENȚĂ	179
Mediul și Convenția Europeană a Drepturilor Omului	179
Emisii de particule provenite de la vehicule cu motoare diesel (<i>Greenpeace e.V. și alții c. Germaniei</i>)	179
Dezvoltare urbană (<i>Kyrtatos c. Greciei</i>)	179
Colectarea, gestionarea, tratarea și eliminarea deșeurilor (<i>Brândușe c. României</i>)	180
Contaminarea sursei de aprovizionare cu apă (<i>Dzemyuk c. Ucrainei</i>)	181
Protecția proprietății (art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție) (<i>O'Sullivan McCarthy Mussel Development Ltd. c. Irlandei</i>)	182
(<i>Pop și alții c. României</i>)	183
Dreptul la un mediu sănătos (<i>Tătar c. României</i>)	183
BIBLIOGRAFIE	185